

* Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej. Instytut Pedagogiki Specjalnej

AMANDA BŁASZCZAK

ORCID: 0000-0003-4749-1436

amanda_b1@wp.pl

FILIP CHRYPANKOWSKI*

ORCID: 0000-0003-2042-8170

fchrypankowski@aps.edu.pl

---

*Zjawisko hejtu w opiniach i doświadczeniach studentów
wybranych warszawskich uczelni wyższych**

The Phenomenon of Hate in the Opinions and Experiences of Students at Selected Warsaw
Universities

PROPOZYCJA CYTOWANIA: Błaszczak, A., Chrypankowski, F. (2026). Zjawisko hejtu w opiniach i doświadczeniach studentów wybranych warszawskich uczelni wyższych. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia*, 39(1), 115–128. DOI: 10.17951/j.2026.39.1.115-128

ABSTRAKT

Celem artykułu jest zaprezentowanie doświadczeń i opinii studentów na temat zjawiska hejtu. Przeprowadzono autorskie badanie wśród respondentów wybranych warszawskich uczelni wyższych oraz dokonano analizy, a następnie porównania innych dostępnych metaanaliz badawczych w tym zakresie. Uczestnikami badania byli studenci różnych warszawskich uczelni wyższych. Łącznie wzięło w nim udział 137 młodych osób w wieku 18–26 lat. Do przeprowadzenia badania wykorzystano autorski kwestionariusz ankiety. Zarówno zainteresowanie tematem, jak i jego aktualność potwierdza fakt, że hejt to najczęstsze zjawisko cyberprzemocy, z którym studenci spotykają się w świecie online. Taką odpowiedź zadeklarowało ponad 65% ankietowanych. Co więcej, 93% badanych wskazało, że przynajmniej raz byli świadkami hejtu w internecie. Respondenci znali również skutki dotyczące ofiary i podali interesujące przykłady strategii profilaktycznych mogących zapobiegać lub przynajmniej

---

* Wyniki autorskich badań były prezentowane podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Diagnoza rzeczywistości – terażniejsze problemy dzieci, młodzieży i dorosłych” (2024). Nie zostały dotychczas opublikowane.

zmniejszać prawdopodobieństwo powstawania mowy nienawiści w internecie. Włączenie propozycji skutecznych strategii profilaktycznych może sprzyjać poszerzaniu wiedzy na temat przeciwdziałania hejtowi oraz wyznaczać kierunki działań prewencyjnych w tym obszarze.

Słowa kluczowe: cyberprzemoc; hejt; internet; studenci

WPROWADZENIE

Współczesny świat jest w większości zautonomizowany. Działa dzięki zaprogramowanym algorytmom. Sprzyja to komfortowi życia, a także ułatwia codzienne funkcjonowanie. Istnieje wiele przykładów na to, że człowiek został zastąpiony przez komputer. Doświadczenia z pandemii pokazują, że w obliczu zagrożenia cały świat rzeczywiście przenosi się do internetu. Kontakty międzyludzkie oraz tworzenie relacji z innymi często odbywały się wówczas za pomocą różnych komunikatorów, forów i stron internetowych lub platform służących do dzielenia się swoimi przeżyciami. Należy jednak podkreślić, że nie wszyscy użytkownicy korzystają z tych narzędzi w sposób konstruktywny. W literaturze przedmiotu wskazuje się na przypadki intencjonalnego wykorzystywania przestrzeni wirtualnej do działań o charakterze szkodliwym. Są to działania ukierunkowane i zaplanowane, a ich celem jest wywołanie cierpienia, destabilizacja życia lub spowodowanie strat u jednostki, grupy czy nawet całych społeczności (Pospiszyl, 2021).

Sławecka (2021, s. 5) we wstępie do książki *Hejt* napisała: „Hejt, stanowiący jedno z najpoważniejszych wyzwań naszych czasów, jest bombą z opóźnionym zapłonem, do której obecności wszyscy zdołaliśmy się przyzwyczaić. Co to w końcu za wysiłek zniszczyć komuś życie paroma komentarzami? To tylko słowa. Nie pociągamy za spust, a jedynie klikamy Enter”.

Celem artykułu jest zaprezentowanie doświadczeń i opinii młodych dorosłych na temat zjawiska hejtu. Badanie własne zostało przeprowadzone wśród studentów wybranych warszawskich uczelni wyższych. Uzyskane wyniki mogą stanowić istotny wkład w zrozumienie skali oraz charakteru tego zjawiska w środowisku akademickim, a także posłużyć jako punkt wyjścia do opracowania skutecznych działań profilaktycznych skierowanych do młodego pokolenia w Polsce.

CZYM JEST CYBERPRZEMOC?

Współczesna młodzież w dużej mierze funkcjonuje w przestrzeni wirtualnej, która stanowi dla niej istotne środowisko do nawiązywania relacji interpersonalnych oraz prowadzenia codziennych interakcji społecznych. Kluczową rolę w tym procesie odgrywają różnorodne aplikacje oraz portale społecznościowe, takie jak Facebook, Instagram, Snapchat czy WhatsApp. Jak wskazują dane, aż 83% młodzieży korzysta z Facebooka, przy czym 73% osób w wieku 9–17 lat posiada swój profil na tym portalu (Rumińska-Szalska, 2023, s. 93). Choć środowisko

online może sprzyjać rozwojowi kompetencji oraz poszerzaniu wiedzy, jednocześnie stanowi również przestrzeń wypełnioną różnorodnymi zagrożeniami. Jednym z poważniejszych zjawisk, które tu występuje, jest cyberprzemoc (Halista-Telus, 2023, s. 44). Cyberprzemoc wiąże się z coraz bardziej narastającą falą przemocy ze strony użytkowników internetu. W innym ujęciu może być też ujmowana jako przemoc cyfrowa, e-mobbing, cybernękanie itd. Warto podkreślić, że nie istnieje uniwersalna definicja tego terminu (Rumińska-Szalska, 2023). Przede wszystkim cyberprzemoc jest zamierzonym działaniem wobec słabszej osoby, która nie może się bronić. Cechuje ją systematyczność działań agresora, wolicjonalność, intencjonalność oraz świadomość położenia ofiary (Rumińska-Szalska, 2023). Do najczęstszych form cyberprzemocy zalicza się: zastraszanie, ośmieszanie, wyzywanie, nękanie, groźby, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających filmów, zdjęć lub informacji, wykluczanie z grup online, ignorowanie, wzniecanie konfliktów przy użyciu agresywnego języka oraz sexting, czyli formę elektronicznej komunikacji poprzez seksualnie sugestywny obraz lub treść (Halista-Telus, 2023, s. 46). Sprawca cyberprzemocy odznacza się zazwyczaj niskimi kompetencjami społecznymi, czyli niewielką empatią, obniżoną samooceną, wyższą wrogością. Prezentuje liczne objawy niedostosowania społecznego (Halista-Telus, 2023).

Należy podkreślić, że młody człowiek, który często doświadcza cyberprzemocy, nie jest w stanie samodzielnie sobie z nią poradzić, dlatego prymarną rolę odgrywa jego najbliższe otoczenie (rodzina, przyjaciele, szkoła), które może zapewnić mu pomoc (Szulc, 2018, s. 5). Cyberprzemoc powoduje u ofiar wiele konsekwencji. Są nimi m.in. ogromny stres, lęk, wstyd, poczucie braku kontroli, osamotnienie. Rodzice mogą zauważyć, że dziecko unika chodzenia do szkoły, jest złęcznione, zaniedbuje dotychczasowe obowiązki szkolne czy domowe, obawia się pokazywać publicznie lub nieoczekiwanie wykazuje brak zainteresowania urządzeniami komunikacji elektronicznej (Szulc, 2018).

Istotną rolę odgrywają działania profilaktyczne, które mają na celu zapobiegać zachowaniom ryzykownym. Ich skuteczność jest uzależniona od współpracy rodziców, nauczycieli i dzieci. W Polsce prekursorem działań edukacyjnych w zakresie cyberprzemocy była Fundacja Dzieci Niczyje (dziś: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę), która wspólnie z Fundacją Grupy TP prowadziła w skali ogólnokrajowej kampanię „Stop Cyberprzemocy” (Halista-Telus, 2023, s. 51).

Według raportu Najwyższej Izby Kontroli z 2017 r. cyberprzemocy doświadczyło aż 39,5% uczniów (Halista-Telus, 2023, s. 47). Z kolei badania przeprowadzone przez sieć EU Kids Online w 2018 r. wykazały, że ofiarami było prawie 25% młodych osób (Rukat, 2023, s. 21). Biorąc pod uwagę skalę europejską, poziom przemocy internetowej w Polsce jest na średnim poziomie, natomiast najwyższy poziom ryzyka występuje w takich krajach jak m.in. Francja, Czechy, Szwecja, Belgia, Rumunia, Bułgaria, Litwa, Estonia, Słowenia, Austria (Halista-Telus, 2023, s. 49). Kolejne ogólnopolskie badania „Nastolatki 3.0” (NASK,

2021) ujawniły, że przemoc internetowa jest nieustannie obecna w ich życiu. Do najczęstszych przejawów agresji zalicza się wyzywanie (29,7%), ale także ośmieszanie (22,8%) oraz poniżanie (22%). Warto również wspomnieć, że wynik raportu z badań ankietowych, które zostały przeprowadzone przez CBOS pn. „Młodzież 2021”, wykazał, że 13% uczniów osobiście doświadczyło agresji elektronicznej (Rukat, 2023, s. 21).

Przemoc w internecie rozpowszechnia się coraz bardziej, dlatego autorzy niniejszego artykułu podjęli próbę zwrócenia uwagi na jeden z jej częstych przejawów, jakim jest hejt (mowa nienawiści).

CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA HEJTU

Hejt (mowa nienawiści), ponieważ jest to nowe i szybko ewoluujące zjawisko, jeszcze nie ma jednej definicji. W ujęciu Fortuny i Nunesa (2018) jest to używanie języka pełnego przemocy i nienawiści, skierowanego wobec grup społecznych ze względu na ich specyficzne cechy, jak np. wygląd, religia, pochodzenie, przynależność narodowa lub etniczna, orientacja seksualna, tożsamość płciowa. Hejt może występować również w subtelnej postaci z wykorzystaniem humoru. Z kolei Davdison i in. (2017) definiują hejt jako język stosowany w celu wyrażania nienawiści wobec określonej grupy docelowej. Często przybiera on formę upokarzania lub obrażania członków tej grupy.

W przypadku hejtu internetowego socjologowie ukazują go jako zjawisko społeczne lub kulturowe, które polega na dewiacyjnym zachowaniu w postaci stosowania wulgarnego języka, pogardliwej oceny rozmaitych zjawisk, obrażania rozmówców i innych podmiotów, kierowania wobec nich agresji podczas dyskusji na portalach internetowych (Zieman, 2022). Może przybierać formę tekstową w postaci komentarzy, postów czy wpisów na blogach, a także graficzną (memy) oraz wideo (Kaczmarek-Śliwińska, 2020).

Należy podkreślić, że podstawowym działaniem osób stosujących hejt jest nastawienie na atak. Ich celem nie jest uświadamianie błędów popełnianych przez drugą osobę lub wskazywanie potencjalnych rozwiązań określonego postępowania. Agresja werbalna wyraża się poprzez manifestację gniewu i frustracji oraz zmierza do zdeprecjonowania ofiary (Gawenda, 2018). Warto wspomnieć, że często dochodzi do aktywacji mechanizmu „społecznej słuszności”, który oznacza aprobatę innych dla takich dewiacyjnych zachowań (Gawenda, 2018). Sprawa hejtu nie dostrzega bezpośrednich reakcji swojej ofiary na stosowaną agresję werbalną, co skutkuje brakiem empatii oraz obojętnością wobec jej cierpienia. Istotnym czynnikiem sprzyjającym takiemu zachowaniu jest pozorna anonimowość w przestrzeni internetowej, która prowadzi do zjawiska deindywidualizacji. Proces ten wiąże się z obniżeniem poczucia odpowiedzialności za własne działania, a w konsekwencji z minimalizowaniem ich powagi i skutków (Gawenda, 2018).

Hejterzy mogą charakteryzować się tzw. triadą mrocznych cech, czyli psychopatią, narcyzmem oraz sadyzmem. Często przypisują sobie wyjątkową rolę w sieci, która nie tylko podnosi ich samoocenę, ale również daje poczucie sprawstwa i przynależności (Gawenda, 2018).

W polskim prawie karnym istnieje możliwość poniesienia odpowiedzialności karnej przed sądem za znieważenie lub zniesławienie innych osób. Trzeba jednak podkreślić, że jest to trudne do udowodnienia. Istotny jest fakt, że nie ma możliwości usunięcia z sieci obciążających odpowiedzi. Kopiowanie, umieszczanie oraz archiwizowanie treści sprawiają, że nie da się ich usunąć na stałe (Gawenda, 2018).

Do najbardziej narażonych grup ryzyka w przypadku hejtu oraz cyberprzemocy należą dzieci i młodzież. Jego doświadczanie prowadzi do wielu negatywnych skutków, wśród których można wymienić: występowanie zaburzeń psychicznych, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, podejmowanie prób samobójczych (Gawenda, 2018). Kolejną kwestią jest to, że powstają tzw. *hate pages*, gdzie grupa osób wypowiada się przeciwko innej osobie. Są one popularne głównie na portalu społecznościowym Facebook. Dochodzi tu do szykanowania sławnych celebrytów, ale również znajomych i przyjaciół (Gawenda, 2018).

Z badań SW Research wynika, że 53,4% respondentów przynajmniej raz spotkało się z hejtem w sieci, natomiast 51,1% z nich uważa, że mowa nienawiści służy jako narzędzie do skrzywdzenia oraz ośmieszenia innej osoby (Pazderska, 2023, s. 214). Z raportu Global Dignity *Wilki i owce w Internecie, czyli raport na temat hejtu wśród młodzieży* wynika, że osoby w wieku 12–24 lat doświadczają tej formy agresji dwukrotnie częściej niż jej sprawcy (Gawenda, 2018, s. 58). Z kolei badania Moniki Czaplckiej wykazały, że 64% osób doświadczyło hejtu, a 68% przyznało się do bycia jego sprawcami (zob. Pazderska, 2023, s. 219).

Warto wspomnieć, że coraz większe rozpowszechnianie się hejtu skłania fundacje społeczne do tworzenia kampanii, które mają na celu ograniczać mowę nienawiści. Przykładowo akcja „Przytul hejtera” została zrealizowana przez Fundację Dzieci Niczyje (dziś: Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę). Miała ona nie tylko uzmysłwić młodzieży, że hejt jest zjawiskiem destrukcyjnym, lecz także wyposażać ich w określone strategie radzenia sobie z nim (Garwol, 2016). Do innych form walki z hejtem należy zaliczyć np. usuwanie przez administratora strony złośliwych komentarzy, blokowanie IP hejtera, zgłaszanie postów oraz stosowanie przepisów kodeksu karnego (Garwol, 2016).

METODOLOGIA BADAŃ

Głównym celem przeprowadzonych badań było poznanie doświadczeń i opinii studentów na temat zjawiska hejtu. Autorzy artykułu założyli, że pogłębianie wiedzy na temat form przemocy w internecie może przyczynić się do skuteczniejszej prewencji, umożliwiając wczesne rozpoznawanie czynników ryzyka oraz podejmowanie

odpowiednich działań interwencyjnych zarówno przez najbliższe otoczenie ofiary, jak i przez specjalistów czy instytucje państwowe. Grupę badawczą stanowili studenci warszawskich uczelni wyższych. Wybór ten był podyktowany ich wysokim poziomem zaangażowania w świat cyfrowy. Ze względu na wiek, etap życia oraz intensywną obecność w przestrzeni online respondenci posiadają bogate doświadczenia związane z różnymi formami interakcji w sieci – zarówno pozytywnymi, jak i negatywnymi. Jednocześnie ich dojrzałość poznawcza umożliwia bardziej refleksyjne spojrzenie na zjawisko cyberprzemocy, co czyni ich wartościową grupą badawczą. W celu zapewnienia różnorodności do udziału w badaniu zaproszono studentów z różnych warszawskich uczelni (nazwy instytucji zostały zanonimizowane).

Główne pytanie badawcze brzmiało: Jakie doświadczenia i opinie posiadają studenci na temat zjawiska hejtu?

Aby osiągnąć cel badań i odpowiedzieć na główne pytanie badawcze, posłużono się pytaniami szczegółowymi:

1. Jakie formy i przejawy hejtu studenci najczęściej obserwują lub sami ich doświadczają?
2. Jakie obszary życia i cechy są według studentów najczęściej celem hejtu?
3. Jakie skutki niesie za sobą doświadczanie hejtu według studentów?
4. Jakie działania profilaktyczne i sposoby przeciwdziałania hejtowi studenci uważają za najbardziej skuteczne?

Informacji dotyczących podejmowanych zagadnień dostarczył kwestionariusz ankiety składający się z 18 pytań zamkniętych. Istniała możliwość dopisania własnej odpowiedzi przez respondentów. Narzędzie badawcze zostało rozesłane wśród studentów i wypełnione metodą online (formularz Forms). Kwestionariusz został wypełniony przez 137 studentów z warszawskich uczelni wyższych. Anonimowy i dobrowolny charakter badania sprzyjał rzetelności odpowiedzi oraz otwartości uczestników w dzieleniu się prywatnymi i wrażliwymi doświadczeniami.

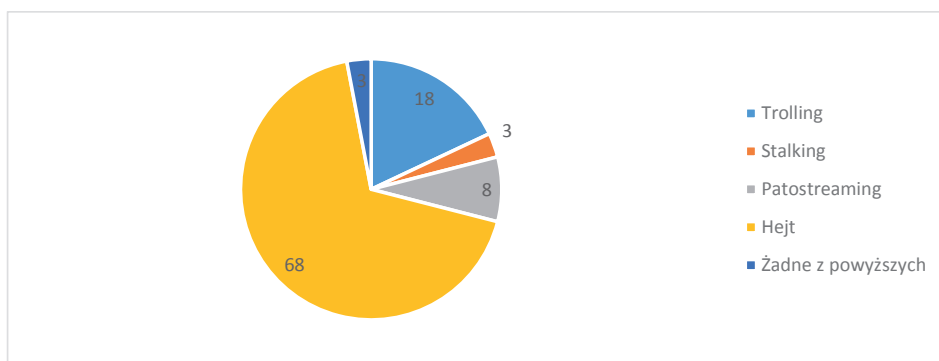
Należy podkreślić, że wyniki nie zawsze sumują się do 100%, ponieważ część pytań miała charakter wielokrotnego wyboru lub otwartej odpowiedzi. Dodatkowo liczba respondentów była nieparzysta, co również wpływa na rozkład procentowy odpowiedzi. Analiza końcowa objęła odpowiedzi respondentów w ujęciu zbiorczym jako jednorodnej grupy internautów – studentów, bez rozróżnienia ze względu na wiek czy płeć. Badacze przyjęli podejście całościowe, koncentrując się na ogólnej percepcji tematu i dążąc do wypracowania spójnych wniosków.

WYNIKI BADAŃ

Większość uczestników badania stanowiły kobiety (84%). Kolejne grupy to mężczyźni (14%), osoby deklarujące inną płeć (1%) oraz osoby, które nie chciały ujawnić swojej płci (1%). Respondenci w większości znajdowali się w przedziale wiekowym 18–26 lat.

1. Zjawisko cyberprzemocy według respondentów

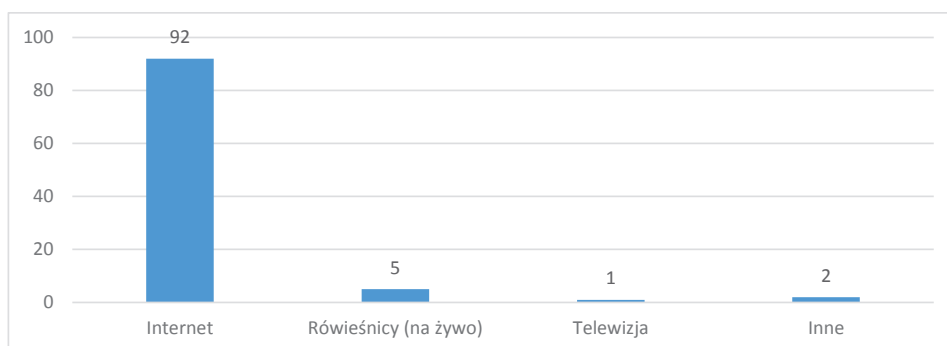
Według badanych studentów hejt jest najczęstszym zjawiskiem, z którym mają do czynienia w świecie wirtualnym (68% odpowiedzi). Kolejnym zjawiskiem pod względem częstotliwości występowania w internecie jest trolling, czyli forma kreowania rzeczywistości internetowej przez użytkownika w celu wywołania kłótni czy sprzeczki (18%). Niewielka część odpowiedzi dotyczyła zjawiska patostreamingu (9%) oraz stalkingu (3%).

Rysunek 1. Najczęściej spotykane przez respondentów zjawiska cyberprzemocy w internecie (%)

Źródło: opracowanie własne.

Większość respondentów wskazała internet jako główne środowisko, w którym często dochodzi do przejawów hejtu (92%). Na dalszych miejscach znalazły się: środowisko rówieśnicze w kontakcie bezpośrednim (5%), telewizja (1%) oraz inne wskazania (2%).

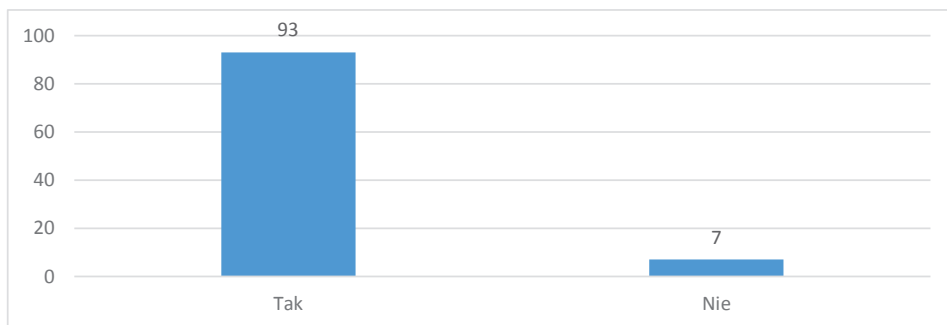

Rysunek 2. Środowiska okazywania hejtu (%)

Źródło: opracowanie własne.

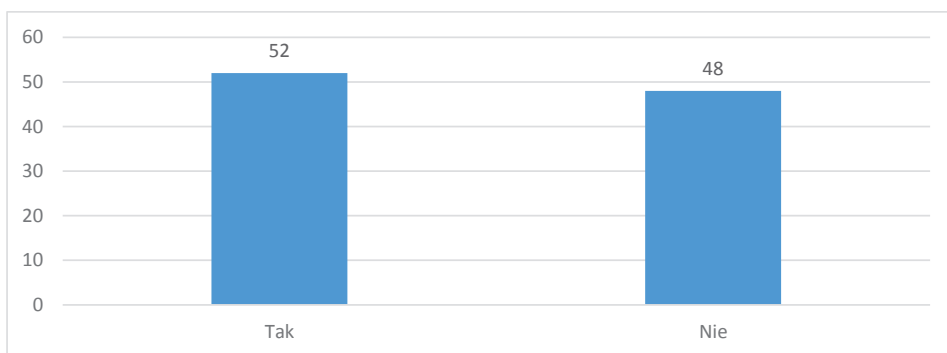
2. Doświadczenia respondentów wobec zjawiska hejtu

Z badania wynika, że aż 93% respondentów było świadkami hejtu. Ponad połowa osób badanych (52%) osobiście doświadczyła tego zjawiska.

Rysunek 3. Świadek hejtu (%)

Źródło: opracowanie własne.

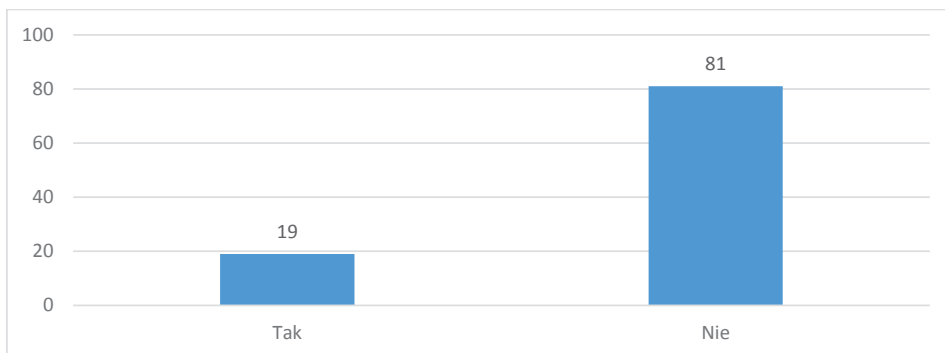
Rysunek 4. Ofiara hejtu (%)

Źródło: opracowanie własne.

Co więcej, z uzyskanych danych wynika, że 19% respondentów było sprawcami hejtu. Zdecydowana większość (81%) jednak nigdy nie uczestniczyła w takich działaniach, co należy uznać za pozytywny przejaw w tej sytuacji.

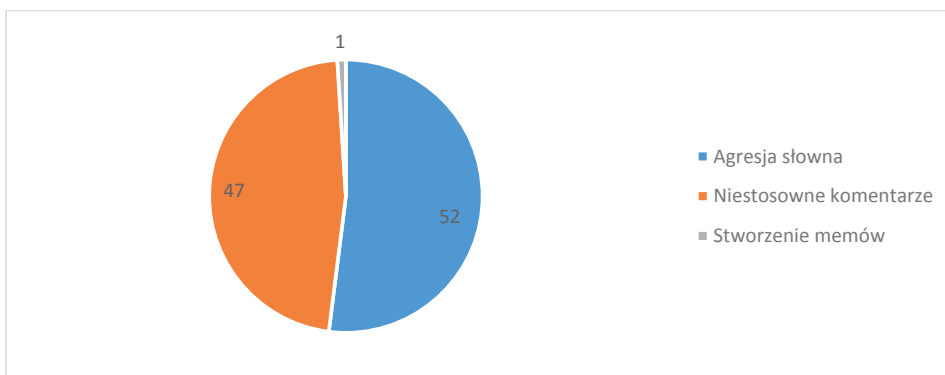
Najczęściej wskazywane formy hejtu zaobserwowane przez respondentów to agresja słowna (52%) oraz niestosowne komentarze, np. pod zdjęciami (47%). Tylko 1% badanych wskazał na tworzenie memów o innych osobach.

Najbardziej narażonym na hejt obszarem jest zbiór cech związanych z rasą, narodowością, kolorem skóry oraz językiem (71%). Na kolejnych miejscach znalazły się: orientacja seksualna (64%), poglądy polityczne (21%), wyznanie (16%) oraz niepełnosprawność (5%). W kategorii „inne” respondenci wskazywali m.in. wygląd zewnętrzny oraz bycie osobą publiczną.

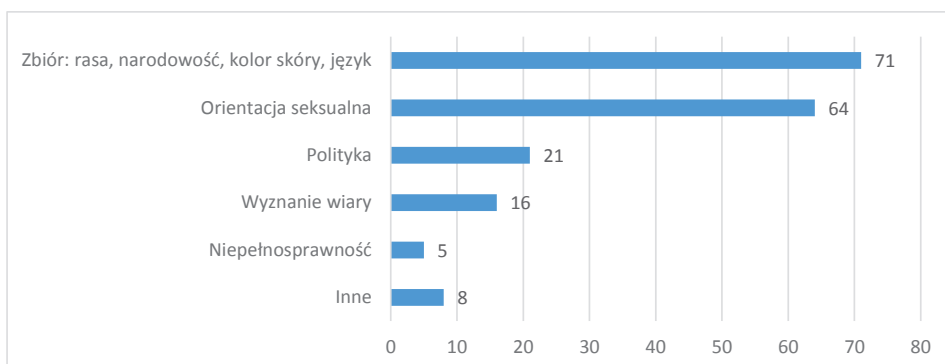
Rysunek 5. Sprawca hejtu (%)

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 6. Formy hejtu (%)

Źródło: opracowanie własne.

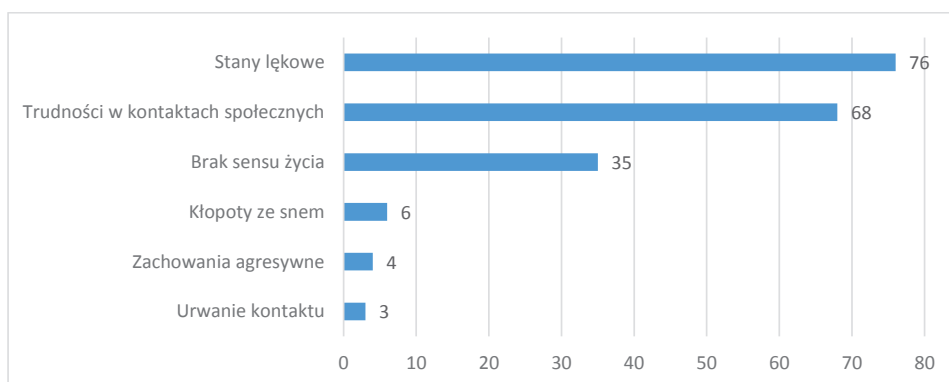

Rysunek 7. Obszary najczęściej zagrożone hejtem (%)

Źródło: opracowanie własne.

Co istotne, zdaniem respondentów do refleksji nad swoim zachowaniem mogą skłonić hejtera przede wszystkim osobiste doświadczenie hejtu oraz poznanie skutków, jakie hejt wywołuje u jego ofiar. Na dalszych miejscach znalazły się uregulowania prawne oraz odczuwanie tzw. wyrzutów sumienia. Spośród pozostałych odpowiedzi należy wymienić m.in. terapię, mniejsze poczucie anonimowości oraz brak czynników motywujących do autorefleksji.

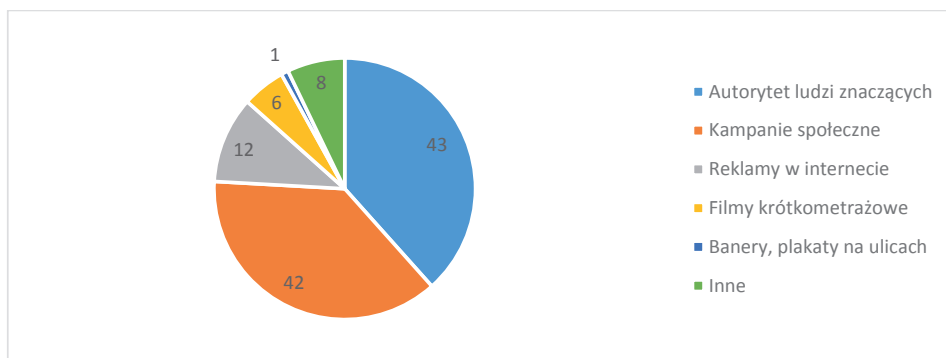
Według respondentów najczęstszymi konsekwencjami doświadczania hejtu mogą być: stany lękowe (76%), trudności w kontaktach społecznych (68%), brak sensu życia (35%). Pojawiły się również następujące wskazania: trudności ze snem (6%), zachowania agresywne (4%), urwanie kontaktu (3%).

Rysunek 8. Konsekwencje hejtu (%)

Źródło: opracowanie własne.

Równie istotnym aspektem badania były propozycje strategii profilaktycznych wskazywane przez respondentów. Według osób badanych najskuteczniejszą formą prewencji hejtu jest autorytet osób znaczących, takich jak osoby publiczne (43%), a także prowadzenie kampanii społecznych (42%). Na dalszych miejscach znalazły się: reklamy internetowe (12%) oraz filmy krótkometrażowe (6%). Mniej popularną formą były banery i plakaty umieszczane w przestrzeni publicznej (1%). W kategorii „inne” respondenci wskazywali m.in. edukację dzieci i rodziców na etapie szkolnym, zapewnienie braku bezkarności dla sprawców oraz usuwanie negatywnych treści z internetu.

Rysunek 9. Strategie profilaktyczne (%)

Źródło: opracowanie własne.

ZAKOŃCZENIE I DYSKUSJA

Przedstawione wyniki badania własnego wskazują na dużą liczbę doświadczeń oraz posiadanie dość zróżnicowanej opinii na temat hejtu wśród studentów wybranych warszawskich uczelni. Na tej podstawie można stwierdzić, że hejt jest najczęściej obserwowanym zjawiskiem przemocy w środowisku wirtualnym przez respondentów. Zdecydowana większość osób badanych przyznała, że była świadkiem hejtu, a znaczna część doświadczyła go osobiście. Najczęściej wskazywanymi formami były przejawy agresji słownej oraz obraźliwe komentarze zamieszczane pod zdjęciami w mediach społecznościowych. Pojawiły się też przypadki tworzenia prześmiewczych memów. Choć większość respondentów nie utożsamia się ze sprawcami hejtu, to pewna część osób badanych przyznała, że w przeszłości zdarzyło im się uczestniczyć w takich działaniach. Studenci zwrócili uwagę również na inne negatywne zjawiska w przestrzeni internetowej, takie jak trolling czy patostreaming. Stalking był natomiast wskazywany zdecydowanie rzadziej jako osobiste doświadczenie.

Wyniki zamieszczone w raporcie *Wilki i owce w Internecie* potwierdzają, że dla części młodych ludzi hejt stanowi codzienność – są oni jednocześnie jego ofiarami i sprawcami (Rybicka, 2016). Z kolei wyniki badania własnego pokazały, że studenci najczęściej identyfikują hejt jako uderzający w takie cechy jak: rasa, narodowość, kolor skóry, język. Kolejnymi często wskazywanymi kategoriami były: orientacja seksualna, poglądy polityczne, wyznanie religijne, niepełnosprawność. Pojawiły się także odniesienia do wyglądu zewnętrznego i funkcjonowania w przestrzeni publicznej. Wnioski te są zgodne z danymi pochodzącymi z badań CBOS (Feliksiak, 2019) oraz ze wspomnianego wcześniej raportu Rybickiej (2016). Wynika z nich, że mowa nienawiści często opiera się na uprzedzeniach wobec mniejszości oraz stereotypowym postrzeganiu różnorodnych grup

społecznych. Wyniki te są spójne z danymi CBOS (Feliksiak, 2019) oraz raportem *Wilki i owce w Internecie*, w których podkreślono, że mowa nienawiści często opiera się na stereotypach i uprzedzeniach wobec mniejszości (Rybicka, 2016).

W raporcie *Wilki i owce w Internecie* wskazano również, że młodzi ludzie są świadomi tragicznych konsekwencji doświadczania hejtu (Rybicka, 2016). W badaniu własnym ustalono, że według badanych studentów warszawskich uczelni największymi obszarami związanymi z hejtem są rasa, narodowość, kolor skóry i język, a następnie polityka oraz wiara i niepełnosprawność. Należy podkreślić, że przyczynkiem do autorefleksji agresora w sieci może stać się według badanych studentów doświadczenie hejtu, a także zmierzanie się z konsekwencjami przeżywanymi przez ofiarę oraz zastosowanie sankcji prawnych. Ponadto wskazywali na poczucie winy, podjęcie terapii, zmniejszenie anonimowości oraz brak czynników skłaniających do refleksji. Z kolei konsekwencje doświadczania hejtu obejmowały stany lękowe, trudności w kontaktach społecznych, brak sensu życia, a także problemy ze snem, zachowania agresywne oraz unikanie kontaktów.

Ostatnią badaną kwestią były strategie profilaktyczne. Badani studenci najczęściej wskazywali na autorytet osób znaczących, kampanie społeczne, reklamy w internecie oraz filmy krótkometrażowe. Do innych pomysłów należały plakaty w przestrzeni publicznej, edukowanie dzieci i rodziców w szkole, brak bezkarności oraz usuwanie negatywnych treści z sieci. Należy pamiętać, że każdy użytkownik sieci ponosi odpowiedzialność za wypowiedziane/publikowane słowa. Często mogą one mocniej krzywdzić innych niż np. przemoc fizyczna. Świat wirtualny pochłania coraz większą liczbę młodych osób, oferując im pozorne zaspokojenie potrzeb, takich jak poczucie szczęścia. Tymczasem jedną z najważniejszych potrzeb jednostki jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, które umożliwia czerpanie satysfakcji z życia.

Implikacje praktyczne wynikające z niniejszej pracy obejmują dostrzeżenie faktu, że zjawisko hejtu rzeczywiście występuje i nie może być ignorowane. Jego obecność potwierdzają liczne wyniki badań prowadzonych na całym świecie. Kolejną ważną przesłanką jest konieczność podejmowania adekwatnych reakcji na przejawy tego zjawiska, przede wszystkim poprzez ochronę osób najbardziej narażonych, a więc dzieci i młodzieży. Należy podkreślić, że już na etapie edukacji podstawowej powinny być rozwijane kompetencje cyfrowe, umiejętność krytycznej oceny treści zamieszczonych w internecie oraz doskonalenie kompetencji społeczno-emocjonalnych, czyli empatii wobec innych użytkowników sieci, a także asertywności, budowania pozytywnych relacji interpersonalnych i samoregulacji emocjonalnej. Edukacja w zakresie odpowiedzialności za słowo powinna obejmować nie tylko dzieci i młodzież, lecz również ich rodziców bądź opiekunów. Równocześnie istotne jest wdrażanie mechanizmów ograniczających anonimowość użytkowników internetu oraz wzmacniających odpowiedzialność prawną za treści publikowane w przestrzeni wirtualnej. Konieczne jest także wypracowanie

czytelnych regulaminów oraz procedur związanych ze zgłaszaniem przypadków mowy nienawiści oraz zapewnienie dostępu do bezpłatnej pomocy i wsparcia dla osób poszkodowanych. Skuteczne przeciwdziałanie mowie nienawiści wymaga nie tylko zintegrowanych działań, powinno bowiem opierać się na współpracy różnych podmiotów: uczelni wyższych, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz mediów. Dzięki temu możliwe staje się opracowanie spójnej i kompleksowej polityki prewencyjnej.

Na podstawie przeprowadzonego badania własnego oraz analizy wyników dociekań naukowych innych autorów można stwierdzić, że badanie własne umożliwiło wszechstronne poznanie doświadczeń i opinii studentów dotyczących zjawiska hejtu, a także jego form, obszarów występowania oraz konsekwencji. Propozycje skutecznych strategii profilaktycznych przyczyniają się do pogłębienia wiedzy w tym zakresie oraz wskazują kierunki działań zapobiegających mowie nienawiści.

BIBLIOGRAFIA

- Davidson, T., Warmusley, D., Macy, M., Weber, I. (2017). Automated Hate Speech Detection and the Problem of Offensive Language. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, 11(1), 512–515. DOI: 10.1609/icwsm.v11i1.14955.
- Feliksiak, M. (2019). *Mowa nienawiści. Komunikat z badań CBOS*. Pobrane z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_139_19.PDF (dostęp: 14.07.2025).
- Fortuna, P., Nunes, S. (2018). A Survey on Automatic Detection of Hate Speech in Text. *ACM Computing Surveys*, 51(4), 1–30. DOI: 10.1145/3232676.
- Garwol, K. (2016). Hejt w internecie – analiza zjawiska. *Edukacja – Technika – Informatyka*, (4), 304–309. DOI: 10.15584/eti.2016.4.39.
- Gawenda, A. (2018). Hejt jako przejaw patologicznych zachowań i konsekwencja rozwoju technologicznego. *Bezpieczeństwo, Obronność, Socjologia*, (9–10), 45–63.
- Halista-Telus, E. (2023). Mediacje rówieśnicze w profilaktyce cyberbullyingu. *Parezja. Czasopismo Forum Młodych Pedagogów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN*, (1), 44–56. DOI: 10.15290/parezja.2023.19.04.
- Kaczmarek-Śliwińska, M. (2020). Hejt jako źródło sytuacji kryzysowych podmiotów w przestrzeni społecznej. *Zarządzanie Mediami*, 8(2), 75–87. DOI: 10.4467/23540214ZM.20.023.11802.
- NASK (2021). *Raport z badań „Nastolatki 3.0”*. Pobrane z: <https://www.nask.pl/pl/raporty/raporty/4295,RA-PORT-Z-BADAN-NASTOLATKI-30-2021.html?search=4954603581> (dostęp: 14.07.2025).
- Pazderska, A. (2023). Tolerancja zachowań związanych z szerszeniem nienawiści w internecie w grupie młodych dorosłych. Analiza empiryczna. *Polityka i Społeczeństwo*, (1), 215–229. DOI: 10.15584/polispol.2023.1.14.
- Pospiszyl, I. (2021). *Patologie społeczne i problemy społeczne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Rukat, M. (2023). Cyberbullying – wciąż aktualne wyzwanie dla współczesności. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 620(5), 18–27. DOI: 10.5604/01.3001.0053.6033.
- Rumińska-Szalska, A. (2023). Nauczyciel, uczeń i rodzic w obliczu zjawiska cyberprzemocy rówieśniczej – analiza problemu, profilaktyka, wyzwania. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia*, 36(2), 89–107. DOI: 10.17951/j.2023.36.2.89-107.

- Rybicka, M. (2016). *Wilki i owce w Internecie, czyli raport na temat hejtu wśród młodzieży*. Pobrane z: https://globaldignity.pl/wp-content/uploads/2018/03/Wilki-i-owce-w-internecie_raport_Glibal-Dignity-Poland_IQS_2016.pdf (dostęp: 17.07.2025).
- Sławecka, M. (2021). *Hejt*. Bielsko-Biała: Wydawnictwo Pascal.
- Szulc, M. (2018). Psychologiczne uwarunkowania, konsekwencje i przeciwdziałanie zjawisku cyberprzemocy. *Wychowanie na co Dzień*, (5–6), 3–9.
- Ziemiański, K. M. (2022). Hejt internetowy jako zniewaga oraz zniesławienie. *Roczniki Administracji i Prawa*, 3(21), 73–86. DOI: 10.5604/01.3001.0015.7554.

ABSTRACT

The purpose of this article is to present students' experiences and opinions regarding the phenomenon of hate. A unique study was conducted among respondents from selected Warsaw universities, followed by an analysis and comparison of other available meta-analyses on this topic. Participants were students from various Warsaw universities. A total of 137 young people aged 18–26 participated. A custom-designed questionnaire was used to conduct the study. Both the interest in the topic and its relevance are confirmed by the fact that hate is the most common form of cyberbullying that students encounter online. Over 65% of respondents stated this. Furthermore, 93% of respondents indicated they have witnessed online hate at least once. Respondents also acknowledged the consequences for victims and provided interesting examples of preventative strategies that can prevent, or at least reduce, the likelihood of hate speech occurring online. Including proposals for effective preventative strategies can foster greater knowledge about countering hate and guide preventive action in this area.

Keywords: cyberbullying; hate; internet; students